

НАУЧНЫЕ СООБЩЕНИЯ

УДК 94(477.74-21):595.7«1916-2013»

Л. В. РЯСИКОВ, С. Ф. УЖЕВСКАЯ

Одесский национальный университет

ИСТОРИЧЕСКАЯ СПРАВКА О РАБОТЕ ЭНТОМОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА В ОДЕССЕ

Представлен исторический очерк о создании и деятельности энтомологического общества в Одессе (1916–2013 гг.), а также о зоологах, которые проводили исследования в этом приморском городе и его окрестностях, до начала работы указанного научного объединения.

Ключевые слова: энтомологическое общество, энтомология, Одесса.

Энтомологические исследования на юге Украины начаты ещё в первой четверти XIX столетия. Об этом свидетельствует энтомологическая коллекция профессора И. Ф. Бертольди, действительного члена Императорского Московского общества естествоиспытателей, хранившаяся в фондах Зоологического музея бывшего Императорского Новороссийского университета (ИНУ). Впоследствии ее значительно пополнил профессор А. Д. Нордман и его последователи: профессор Д. А. Байков и консерватор И. М. Видгальм.

В конце XIX столетия важной потребностью сельского хозяйства на юге Украины стала борьба с вредителями. Значительный вклад в дело изучения вредителей культурных растений внесла Одесская энтомологическая комиссия (основана в 1882 г. при земстве Одессы), которая стала центром развития сельскохозяйственной энтомологии в Украине.

В Одессе в 1884 г. и 1887–1889 гг. земства Екатеринославской, Полтавской, Таврической, Бессарабской, Херсонской и Харьковской губерний России организуют и проводят четыре энтомологических съезда. Активное участие в их организации и проведении принимали И. И. Мечников и А. О. Ковалевский, где обосновали необходимость изучения и практического применения микробиологического и биологического методов борьбы с насекомыми-вредителями. Существенный вклад в организацию и проведение нескольких съездов внесли учёные: А. А. Вериге, В. В. Заленский, Л. В. Рейнгарт, В. М. Репяхов, И. М. Видгальм, А. В. Клосовский, К. Е. Линдемман и другие. Зоологи Новороссийского университета на съездах затрагивали вопрос об организации в Одессе эпидемиологической станции и должности губернского энтомолога. В 1887 г. должность губернского энтомолога была введена, а в 1893 г. ее занял по решению Таврического губернского земства Сигизмунд Александрович Мокржецкий (02.05.1865–03.03.1936). Важно отметить, что А. О. Ковалевский в 1887 г. поднял вопрос о необходимости чтения курса энтомологии на кафедре зоологии Новороссийского университета (Севастьянов, 2002).

В период 1865–1949 гг. существенный вклад в изучение паукообразных внесли А. О. Ковалевский, М. А. Шульгин, С. М. Морин, Д. В. Знойко, В. В. Заленский; многоножек – М. Гребницкий, А. О. Ковалевский, Я. Н. Лебединский, Н. Г. Лигнау; насекомых – Д. В. Знойко (жуков),

Е. А. Куликовский (жуков-навозников), А. М. Шугуров (совок, стрекоз), А. А. Браунер, И. И. Мечников (вредители растений), И. М. Красильщик, И. Пекарский, А. О. Ковалевский, Н. Н. Белокопытов (вредители растений), С. О. Мокржецкий (вредителей сельскохозяйственных культур) и др.

В 1916 г. в Одессе по инициативе профессора Д. К. Третьякова было основано энтомологическое общество. Активно работали ученики и последователи профессоров Д. К. Третьякова и А. А. Браунера: Н. Г. Лингау, А. Н. Кириченко, Д. В. Знойко, В. П. Цветкова, П. И. Егоров.

С момента основания Украинского энтомологического общества (1949 г.) количество членов в Одесском отделении колебалась в пределах 20–45 человек. До 1973 г. председателем был профессор В. Н. Рекач, с 1973 по 1979 гг. доцент Ю. Е. Селенс – сотрудник Одесского сельскохозяйственного института. В 1979 г. председателем Одесского отделения стал заведующий лабораторией энтомологии Всесоюзного селекционно-генетического института к. с-х. н. М. П. Николенко. Больше всего членов общества зарегистрировано в 1973–1985 гг. В разное время активное участие в работе принимали работники ОСХИ, ВСГИ, ВНИФС (филоксерной станции), ОГУ имени И. И. Мечникова, Одесской областной карантинной лаборатории, Одесской опытной с-х. станции, Одесской овощеводческой станции, Украинского научно-исследовательского противочумного института имени И. И. Мечникова, энтомологи-любители.

В области сельскохозяйственной энтомологии, карантина и защиты растений работали А. Н. Кириченко, В. Н. Рекач, Т. Н. Добрецова, П. И. Егоров, И. А. Казас, О. И. Каза, Ю. Е. Селенс, А. С. Карпов, С. Романченко, Е. А. Левченко, О. Е. Кутателадзе, М. П. Николенко, Л. Г. Попова, Н. М. Бельская, В. Т. Пыхова, Л. Е. Фарбер, С. М. Агеенко, О. И. Лялюцкая, Т. Н. Бойчук, О. В. Палагина, В. Б. Пупко, Р. С. Горнштейн, Л. И. Омельченко, С. А. Глушкова; в настоящее время работают Л. Б. Черней, Л. Г. Титова, В. Н. Большакова, Ю. Э. Ключковский, Ю. В. Белоусов, М. Сапожникова, Л. В. Неплий и др.

Медико-паразитологическое направление в энтомологии представляли А. Р. Прендель, В. Д. Севастьянов, В. И. Соловьев, О. А. Волянская, Т. Г. Перели, Г. Л. Дрешер. В этом направлении продолжают работать И. Т. Русев, Е. И. Дашевская, С. Ф. Ужевская, Д. А. Кивганов и др.

Фаунистические и экологические исследования нашли отражение в работах Д. В. Знойко, А. Р. Пренделя, И. К. Лопатина, И. В. Березюка, И. В. Мальцева, В. Д. Севастьянова, С. Я. Блиштейна, А. М. Килимника, В. Ф. Микитюка, Т. Ф. Крутоголовой, В. В. Березовского, В. Б. Николаева. Продолжают исследования в этой области О. К. Фурман, С. Ф. Ужевская, В. А. Трач, В. В. Дядичко, Е. С. Дятлова, О. Ф. Дели, В. Я. Грибов, А. В. Гонтаренко и др.

Акарологические исследования проводили В. Д. Севастьянов, В. И. Соловьёв, Т. Ф. Крутоголова и продолжают О. К. Фурман, С. Ф. Ужевская, Д. А. Кивганов, В. С. Трач, С. Я. Бурдейная и др. Профессор В. Д. Севастьянов – один из ведущих акарологов СССР и Украины, лауреат Государственной премии СССР (удостоен как один из авторов третьего тома «Определителя почвенных клещей») основал акарологическую школу, подготовив ряд акарологов для СССР, Египта, Сирии, Ирана, Афганистана.

Большую пропагандистскую работу проводили М. П. Николенко, В. Д. Севастьянов, Е. А. Левченко, Л. Г. Попова, Е. Е. Кутателадзе и др. см. выше.

После приобретения республикой независимости Украинское энтомологическое общество в 1995 г. приняло новый Устав, в котором определены основные задачи и направления развития энтомологической науки в стране, избрало Совет общества и президента, которым стал И. А. Акимов.

Украинское энтомологическое общество является добровольной общественной организацией, которая должна способствовать развитию исследований насекомых, клещей и паукообразных фауны Украины и прилегающих территорий, содействовать воплощению достижений науки в практику сельскохозяйственного производства, охраны здоровья и окружающей среды, а также проводить научно-популярную, образовательную и широкую пропагандистскую работу среди населения.

Основной формой деятельности энтомологического общества являются собрания и заседания, которые проводятся региональными подразделениями. На них обсуждают научные доклады и сообщения о результатах исследований и экспедиционных работ, изыскании в области общей энтомологии, карантинных мероприятий и защиты растений. Члены общества выступают с докладами и лекциями на различных совещаниях и семинарах, курсах повышения квалификации, готовят научные и производственные материалы к печати, как в периодических изданиях, так и в отдельных изданиях научной, научно-производственной и научно-популярной литературы, организуют научные конференции по отдельным проблемам энтомологии.

Литература

Севастьянов В. Д. Внесок І. І. Мечникова та О. О. Ковалевського в створення сільсько-господарської ентомології в Україні // Вісник ОНУ, Біологія, 2002. – Т. 7. – Вип. 1. – С. 314-318.

ОТЧЁТ ОДЕССКОГО ОТДЕЛЕНИЯ УЭО О ПРОДЕЛАННОЙ РАБОТЕ ЗА 2010–2012 ГГ.

В Одесском отделении УЭО за отчётный период числилось 36 членов, включая почётных (профессор В. Д. Севастьянов, доцент И. В. Мальцева, старший научный сотрудник С. А. Глушкова). Выбыло 10 человек (А. Чёрный, С. Дузь, И. Гавран, С. Грузинова, С. Титаренко, Н. Н. Гонтаренко, Г. Демидов, В. Василенко, О. Самойленко), умерли профессор В. Д. Севастьянов и В. Ф. Микитюк, подали заявление на вступление в УЭО Л. Музыка и С. Ковалишина (повторное вступление).

В настоящее время насчитывается 27 членов. Из них 7 аспирантов (Е. Халаим, О. Друзенко, М. Грандова, А. Лешишак, М. Сапожникова, Л. Музыка, Н. Непомяща) и один докторант (Д. А. Кивганов), в отпуске в связи с рождением ребёнка пребывают 3 человека (О. Дели, Л. Мелешук, Н. Непомяща). Из 27 членов общества 1 является доктором наук, 8 – кандидатами.

За отчётный период продолжается работа по изучению редких видов, особенно на заповедных территориях Одесской области (В. Трач, В. Дядичко, М. Грандова, Н. Гонтаренко, В. Грибов, Е. Дятлова), паразитических и синантропных членистоногих (Д. Кивганов, С. Ужевская, В. Напханюк), интродуцированных насекомых (Ю. Клечковский, С. Ужевская, Л. Музыка), вредителей и борьбе с ними (Ю. Клечковский, Ю. Белоусов, М. Сапожникова, Л. Неплий, С. Ужевская и др.), изучаются перспективы биометодов (А. Лешишак, М. Сапожникова, С. Ужевская, Н. Непомяща).

Защищены две диссертации на соискание учёной степени к. б. н. В. Г. Дядичко «Особенности экології водних плотоядних жуків (Coleoptera, Hydradephaga) Північно-Західного Причорномор'я» и С. Я. Бурдейная на тему: «Клещи - постоянные эктопаразиты воробьинообразных птиц, мигрирующих через Северо-Западное Причерноморье». Подготовлены к защите диссертационные работы Л. Неплий и Е. Черничко. Завершают написание работ О. Дели и Л. Мелешук. Издано несколько методических указаний по защите растений (Ю. Клечковский и др.). Активно занимаются воспитанием подрастающих энтомологов А. Гонтаренко, В. Трач и В. Грибов. Выпускается электронная газета о стрекозах (Е. Дятлова). За отчётный период результаты работы обобщены в более, чем в 105 публикациях (50 статьях из числа которых 15 имеют наукометрические параметры, и 36 включены в список Департамента аттестации, кроме того опубликованы 54 тезисных сообщения. Подготовлена монография В. Г. Дядичко «Водные плотоядные жуки». Получено 5 патентов.

К сожалению, следует отметить то, что очень слабо пропагандируются энтомологические знания по радио и телевидению и в местной прессе.

31.01.2013 г.

Председатель Одесского отделения УЭО, доцент С.Ф.Ужевская

СПИСОК ПУБЛИКАЦИЙ ЧЛЕНОВ ОДЕССКОГО ОТДЕЛЕНИЯ УКРАИНСКОГО
ЭНТОМОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА ЗА 2010–2012 ГГ.

2010 г.

- Белоусов Ю. В., Сапожникова М. М., Анисимова Н. М. Адаптивные изменения лабораторной культуры обыкновенной златоглазки *Chrysoperla affinis* Steph. (Neuroptera: Chrysopidae) // Вісник аграрної науки Південного регіону: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Одеса: СМІЛ, 2010. – Вип. 11. – С. 130-138.
- Беспалов І. М., Сапожникова М. М., Білоусов Ю. В. Оптимізація конструкції сажків для розведення членистоногих // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 4. – С. 47-49.
- Білоусов Ю. В., Сапожникова М. М. Пошуки досконалого корму для імаго звичайної золотоочки в розрізі роду *Chrysoperla* Steinmann (Neuroptera: Chrysopidae) // Вісник аграрної науки Південного регіону: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Одеса: СМІЛ, 2010. – Вип. 11. – С. 138-158.
- Воблий П.Г., Лешчишак О. В., Кіров І. М., Мазура В. Ю., Богуславенко О. В. Ефективність розведення зернової молі з використанням технології безкасетного розведення // Інновації в захисті рослин: Всеукраїнська наукова конференція молодих вчених та спеціалістів 328-30 березня 2010 р.: Тез. докл. – «Колобів», 2010. – С. 20-22.
- Грандова М. А. К изучению водных полужесткокрылых (Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha) Днестровского каньона (Украина) // Тез. допов. конференції молодих дослідників-зоологів. – Київ, 2010. – С. 14-15.
- Грандова М. А. К изучению фауны водных полужесткокрылых (Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha) НПП «Шацкие озера» // Биоразнообразие и устойчивое развитие. Междунар. науч.-практич. конф. Тез. докл. – Симферополь, 2010. – С. 33-37.
- Грандова М. А. К изучению фауны водных полужесткокрылых (Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha) Энгозерской системы (Карелия) // Ентомологічна наукова конференція, присвячена 10-тій річниці створення Українського ентомологічного товариства (Сучасні проблеми ентомології). Тез. допов. – Умань, 2010. – С. 47-48.
- Грандова М. А. Предварительные итоги изучения водных полужесткокрылых (Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha) Рдейского заповедника и его окрестностей (Новгородская область, Россия) // Сб. науч. тр. по матер. конф. Первые Международные Беккеровские чтения. – Волгоград, 2010. – Ч. 1. – С. 354-356.
- Дели О. Ф. Суточные миграции пауков // Вісник аграрної науки південного регіону. Сільськогосподарські та біологічні науки. – Одеса, 2010. – С. 158-164.
- Друзенко О. В., Трач В. А., Ужеская С. Ф. Насекомые – галлообразователи и минеры дуба черешчатого естественных и искусственных лесов Одесской области // XII Междунар. научно-практическая экологическая конф. – С. 63-66.
- Дядичко В. Г. Новые данные о распространении плавунцов *Hygrotus pallidulus* (Aube, 1850) и *Rhantus exsoletus* (Forster, 1771) (Coleoptera, Dytiscidae) в степной зоне Украины // Вестник зоологии. – 2010. – Т. 44. – № 1. – С. 14.
- Дядичко В. Г. *Hydroglyphus hamulatus* (Gyllenhal, 1813) – новый для фауны Украины вид семейства Dytiscidae (Coleoptera) // Вестник зоологии. – 2010. – Т. 44. – № 1. – С. 14.
- Дядичко В. Г. К изучению водных Aderphaga (Coleoptera) озёрно-речной системы Энгозера (Северная Карелия, Россия) // Матер. Междунар. конф. «Экология водных беспозвоночных», посвященной 100-летию со дня рождения Ф. Д. Мордухай-Болтовского. – Борок, ИБВВ РАН, 30 октября – 2 ноября 2010 г. – Ярославль: Принтхаус, 2010. – С. 82-86.
- Дядичко В. Г. Особенности экологии водных плотоядных жуков (Coleoptera, Hydradephaga) Северо-Западного Причерноморья: автореф. дис. на соискание научной степени канд. биол. наук: спец. 03.00.16. – Одесса, 2010. – 20 с.

- Дядичко В. Г., Шешурак П. Н. Видовой состав и некоторые экологические особенности водных жуков подотряда Adepnaga (Coleoptera) Черниговской области (Украина) // Известия Харьковского энтомологического общества. – 2010. – Т. XVIII. – № 2. – С. 10-18.
- Дядичко В. Г. Предварительные итоги изучения видового состава водных плотоядных жуков (Coleoptera, Hydradephaga) ГПЗ «Рдейский» и смежных территорий Новгородской области // Сб. науч. тр. по мат. конф. Первые Международные Беккеровские чтения. – Волгоград, 2010. – Ч. 1. – С. 370-372.
- Иваниця В. А., Багаева О. С., Кривицкая Т. Н., Ужеская С. Ф., Непомящая Н. Н., Бобрешова Н. С., Васильева Т. В., Беляева Т. А., Дао Тхи Ханг, Нгуен Нгок Кыонг, Ле Хай Хам. Разработка бактериального препарата для регуляции численности вредителей грибов // Современное состояние и перспективы развития микробиологии и биотехнологии. Матер. VII Междунар. науч. конф. – Минск: Беларуская навука, 2010. – С. 479-481.
- Иваниця В. О., Непомяща Н. М., Ужеська С. П., Багаєва О. С., Кривицька Т. М. Методики визначення ентомоцидної активності мікроорганізмів щодо личинок грибного комарика (*Sciaridae*) // Мікробіологія і біотехнологія. – 2010. – № 4 (12). – С. 91-98.
- Иваниця В. О., Багаєва О. С., Кривицька Т. М., Іжеська С. П., Бобрешова Н. С., Непомяща Н. М. Розробка біотехнологій виробництва та використання ентомопатогенного мікробного препарату для вирощування їстівних грибів // Міжнар. науково-практична конф. «Новітні досягнення біотехнології». – Київ, 2010. – С. 40-41.
- Кивганов Д. А., Черничко Е. И. Перьевые клещи сем. Syringobiidae (Trouessart, 1896) куликов Северо-Западного Причерноморья // Бранта: Сб. научн. тр. Азово-Черноморской орнитологической станции. – 2010. – Вып. 13. – С. 116-120.
- Клечковский Ю. Э., Титова Л. Г. Возможность акклиматизации в Украине карантинных видов Lepidoptera азиатского происхождения // Матер. Междунар. конф. «Базы данных и информационные технологии в диагностике, мониторинге и прогнозе важнейших сорных растений, вредителей и болезней растений». – С.-П.-Пушкин: ВИЗР, 2010. – С. 45.
- Клечковський Ю. Е., Черней Л. Б. Білокаймистий жук *Naupactus leucoloma* (Voh): імовірність акліматизації в умовах Південно-західного регіону України // Ентомологічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 80-85.
- Клечковський Ю. Е., Черней Л. Б. Видовий склад шкідливої фауни твердокрилих в ценозах багаторічних насаджень південно-західного регіону України // Ентомологічний журнал. – 2010. – № 2. – С. 32-36.
- Клечковський Ю. Е., Білоусов Ю. В., Сапожникова М. М. Вплив якості поживного середовища на продуктивність за різної щільності утримання *Chrysoperla carnea* Steph. (*Neuroptera: chrysopidae*) // Карантин і захист рослин. – 2009. – № 9. – С. 22-25.
- Клечковський Ю. Е., Черней Л. Б. Фумігація підкарантинної продукції проти шкідників запасу // Вісник аграрної науки Південного регіону. – 2010. – № 11 – С. 69-71.
- Клечковський Ю. Е., Білоусов Ю. В., Сапожникова М. М. Сухий корм для імаго звичайної золотоочки *Chrysoperla carnea* Steph. // Карантин і захист рослин, 2010. – № 2. – С. 16-18.
- Ключко З. Ф., Халаим Е. В. Новые виды совок (Lepidoptera, Noctuidae s.l.) фауны Одесской области Украины // Вестник зоологии. – 2010. – Т. 44. – № 3. – С. 270.
- Корнєв В. О., Непомяща Н. М., Ужеська С. П. Мухи-дрозофіліди (Diptera, Drosophilidae) з культур їстівних грибів в Україні // Vestnik zoologii, 2010. – Т. 44. – № 6. – С. 556
- Кривицька Т. М., Багаєва О. С., Ужеська С. П., Непомяща Н. М., Іваниця В. О. Штами бактерій роду *Bacillus* з ларвіцидною активністю по відношенню до грибних комариків *Bradysia pilistriata* Frey (*Sciaridae*) // Мікробіологія і біотехнологія. – 2010. – № 3 (11). – С. 84-92.
- Неплій Л. В., Бабаянц О. В. Динаміка чисельності черемхової (*Rhopalosiphum padi* L.) і великої злакової (*Sitobion avenae* F.) попелиць – основних переносників ВЖКЯ, в залежності від погодних умов на Півдні України в 2006–2009 роках // Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених і спеціалістів «Сучасний стан та перспективи виробництва продукції рослинництва в умовах змін клімату». – Дніпропетровськ, 2010. – С. 57-60.

- Непомяца Н. М., Ужесвська С. П.* Грибний комарик *Bradysia pilistriata* Frey (Sciaridae) – основний шкідник гнилі на Одещині // Карантин і захист рослин. – 2010. – № 11. – С. 18-20.
- Непомящая Н. Н., Ужесвская С. Ф., Нгуен Куанг Кыонг, Нгуен Бих Хыонг, Кривошеина М. Г., Дроздаленко А., Гершензон З. С.* Вредители грибоводства на Юге Украины и во Вьетнаме // Энтомологічна конференція, присвячена 60-й річниці створення Українського етомологічного товариства «Сучасні проблеми ентомології». – Умань, 2010. – С. 144-145.
- Сапожникова М. Н.* Технология производства обыкновенной златоглазки *Chrysoperla carnea* Steph. (Neuroptera: Chrysopidae) // Тез. допов. Українського ентомологічного товариства «Сучасні проблеми ентомології» (Умань, 12-15 жовтня 2010 р.). – Київ, 2010. – С. 147.
- Саркісьян Є. Л., Лешишак О. В.* Програма для статистичної обробки даних з визначення якості трихограми // Энтомологічна наукова конференція, присвячена 60-й річниці Українського ентомологічного товариства «Сучасні проблеми ентомології». – Умань, 2010. – С. 107-108.
- Трач В. А.* Об изменении видового состава жуков-листоедов (Coleoptera, Chrysomelidae) Биосферного заповідника «Аскания-Нова» // Заповідна справа в Україні. – 2010. – Т. 16. – Вип. 1. – С. 63-64.
- Трач В. А., Різун В. Б., Геряк Ю. М., Гірна А. Я. та ін.* Родина жуки-листоїди – Chrysomelidae // Членистоногі природного заповідника «Розточчя». – Львів, 2010. – С. 240-251.
- Трач В. А., Гонтаренко А. В.* Жуки надсемейства Scarabaeoidea (Coleoptera: Scarabaeoidea: Lucanidae, Glaphyridae, Scarabaeidae: Melolonthinae, Sericinae, Rutelinae, Dynastinae, Cetoniinae) Одесской области // Известия Харьковского энтомологического общества. – 2010. – Т. 18. – Вип. 1. – С. 87-94.
- Трач В. А., Соколов Л. В.* К изучению гамазовых клещей семейства Macronyssidae (Parasitiformes, Mesostigmata) – паразитов рептилий юга Одесской области // Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах. Матер. Міжнар. наук. конфер. присвяченої 50-річчю з часу опублікування регіонального зведення «Животный мир Советской Буковины». – Чернівці, 2010. – С. 142-143.
- Ужесвська С. П., Непомяца Н. М., Багаєва О. С., Іваниця В. О.* Комахи-шкідники культивованих грибів та розробка методики визначення активності мікробних ентомопатогенних препаратів // Міжнародна науково-практична конференція «Новітні досягнення біотехнології». Тез. доп. 21 – 22 жовтня 2010 року. – Київ, 2010. – С. 117-119.
- Ужесвская С. Ф., Гудзенко Т. В., Иваниця В. А., Кожанова Г. А., Кривицкая Т. Н., Бобрешова Н. С. и др.* Использование новой биотехнологии для восстановления микрофауны почв, загрязненных нефтепродуктами // Сб. науч. тр. по мат. конф. Первые Международные Беккеровские чтения. – Волгоград, 2010. – Ч. 1. – С. 169-171.
- Халаїм Є. В.* Метелики-совки (Lepidoptera, Noctuidae s. l.) Одеської області, занесені до Червоної книги України // Матеріали V Всеукраїнської студентської наукової конференції «Сучасні проблеми природничих наук». – Ніжин, 2010. – С. 66.
- Черней Л. Б.* Застосування біопрепарату «Фітоверм» для обмеження чисельності американського білого метелика (*Huphantria cunea* Drury) // Вісник аграрної науки Південного регіону с.-х. та біолог. наук. – Одеса: ННЦ «Івів імені Таїрова», 2010. – № 11. – С. 126-128.
- Klechkovskij Ju .E.* Acclimatisation possibility in Ukraine quarantine kinds of Lepidoptera: Tortricidae: Cydia: *Cydia packardi* (Zeller) and *Cydia prunivora* (Walsh) // III Междунар. симпоз. «Чужеродные виды в Голарктике». – Борок, 2010. – С. 81-82.
- Mironov S. V., Kivganov D. A.* Description of adult stages of new and little known mite species of the family Hymenoptera: Acarina (Acarina: Astigmata) from nests of aquatic birds // Acarina. – 2010. – № 18(1). – P. 37-59.
- Sapozhnikova M. M.* Green lacewing mass-rearing technology. Вісник аграрної науки Південного регіону: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Одеса: СМІЛ, 2010. – Вип. 11. – С. 117-126.

2011 г.

- Борзих О. И., Клечковський Ю. Е., Пилипенко Л. А., Большакова В. М., Глушкова С. О. Карантинні організми в Україні та заходи регулювання їх чисельності (збірник рекомендацій) // Одеса: ELTON, 2011. – 138 с.
- Везенко О. В., Златогурская М. А., Ужеская С. Ф. Влияние бактерий рода *Pseudomonas* на посевные качества семян томата // Наука в інформаційному просторі. Матер. VII Міжнар. наук.-практич. конф. (29-30 вересня 2011 р.). – 2011. – С. 6-8
- Гончарук А. И., Молчанова Е. Д., Везенко О. В., Моторко И. А., Ужеская С. Ф. Влияние биологических инсектицидов на трофическую связь бракон – мельничная огнёвка.
- Дядичко В. Г. Новые данные о водных Aderphaga (Coleoptera) островных водоемов Белого моря // XII Научная сессия Морской биологической станции Санкт-Петербургского государственного университета. – С.-П.: Изд. СПбГУ, 2011. – С. 18-19.
- Иваница В. А., Багаева О. С., Ужеская С. Ф., Кривицкая Т. Н., Непомяца Н. Н., Бобрешова Н. С., Багаев А. К. Испытание бактериальных препаратов в производственных условиях выращивания вешенки на юге Украины // Интегрированная защита растений: стратегия и тактика: Матер. междунар. науч.-практ. конф. – Несвиж, 2011. – С. 244-247.
- Кивганов Д. А. Кругок прикладной биологии // 36. наук. товариства студ., аспір. та молод. вчених. Природничі науки. – Одеса, 2011. – С. 13-16.
- Клечковський Ю. Е. Видовий склад шкідливої ентомофауни твердокрилих в ценозах багаторічних насаджень південно-західного регіону України // Український ентомологічний збірник. – 2011. – № 2. – С. 32-36.
- Клечковський Ю. Е. Пшенична муха. Методика оцінювання стійкості сортів пшениці проти *Phorbia seures* Tiensuu в штучних умовах // Карантин і захист рослин. – 2011. – № 2. – С. 6-7.
- Клечковський Ю. Е. Пшенична муха *Phorbia seures* Tiensuu та кореневі гнилі: взаємодія на озимій пшениці // Карантин і захист рослин. – 2011. – № 3. – С. 1-4.
- Ключко З. Ф., Халаим Е. В. Первая находка совки-капюшонницы *Calocucullia celsiae* (Lepidoptera, Noctuidae) в фауне Украины // Вестник зоологии. – 2011. – Т. 45. – № 5. – С. 404.
- Литовкин С. В., Чуужекова Т. А., Дядичко В. Г. Дополнения и исправления к списку водных жёсткокрылых (Coleoptera, Aderphaga, Polyphaga) Самарской Луки // Состояние и проблемы экосистем среднерусской лесостепи. – Воронеж, 2011. – С. 113-122.
- Музыка Л. В., Коваленко Л. В., Ужеская С. Ф. Активизация познавательной деятельности учащихся во внеклассной экологической работе // Збірник наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених. Природничі науки. – Одеса: Південне мисливство, 2011. – С. 44-45.
- Непомяца Н. М., Ужеская С. Ф. Міцетобіонти культивованих грибів // Український ентомологічний журнал 2011. – № 3. – С. 64-90.
- Неплій Л. В. Літ попелиць *Sitobion avenae* F. та *Rhopalosiphum padi* – переносників ВЖКЯ восени 2009 та 2010 років на півдні України // Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми сталого розвитку агросфери». – Харків, 2011. – С. 360.
- Халаим Е., Трач В. Фауна та екологія метеликів-совок (Lepidoptera, Noctuidae s. l.) центральних та північних районів Одеської області // Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з біологічних наук : Матер. підсумкової наук.-практ. конф. – Мелітополь: Люкс, 2011. – С. 98-100.
- Ходорчук В. Я., Білоусов Ю. В., Бельченко В. М., Сапожникова М. М. Технологія розведення звичайної золотоочки на відходах виробництва зернової молі // Аграрна наука – виробництву. Наук.-інформ. бюл. заверш. наук. розробок. – Київ. – 2011. – № 4 (58). – С. 8.
- Uzun Ye. Ye., Trach V. A. *Phytoseiid mites* (Acari: Mesostigmata: Phytoseiidae) of Pobeda dendrological park (Odessa city) // Proceedings of the V International Young scientists conference «Biodiversity. Ecology. Adaptation. Evolution», dedicated to 160 anniversary from the birth of professor Frants Kamenskiy (Odessa, June 13-17, 2011). – Odessa: Pechatniy dom, 2011. – P. 112.

- Халаим Е. В., Грач В. А.* Фауна та екологія метеликів-совок (Lepidoptera, Noctuidae s.l.) центральних та північних районів Одеської області // Матер. Всеукр. конкурсу студ. наук. робіт з біолог. наук. – Мелітополь, 2011. – С. 98-100.
- Burdejnaja S. J., Kivganov D. A.* A new species of the genus Proctophyllodes (Analgoidea, Proctophyllodidae) from golden oriole // Вестник зоологии. – 2011. – Т. 45. – № 1. – С. 77-79.
- Burdejnaja S. J., Kivganov D. A.* A new species of the genus Trouessartia (Analgoidea, Trouessartiidae) from Ukraine // Вестник зоологии. – 2011. – Т. 45. – № 4. – С. 375-377.
- Kivganov D. D., Kivganov D. A.* Chewing lice of terns breeding on Tiligulsky Liman (Odessa region) // Biodiversity. Ecology. Adaptation. Evolution: Materials of V International Young Scientists conference (Odessa, June 13-17, 2011). – Одесса: Печатный дом, 2011. – С. 92.
- Trach V. A.* The first record of the family Parantennulidae (Acari, Mesostigmata) in Ukraine with redescription of female of Parantennulus scolopendrarum // Вестник зоологии. – 2011. – Т. 45. – Вып. 5. – С. 463-467.
- Trach V. A., Khaustov A. A.* A review of the genus Coleopterophagus Berlese, 1882 (Acari: Astigmata: Canestriniidae) of Ukraine // Acarina. – 2011. – 19 (2). – P. 213-230.
- Trach V. A., Khaustov A. A.* A myrmecophilous mite Myrmozercon tauricus sp. n. of the family Laelapidae (Acari, Mesostigmata) from Ukraine // Вестник зоологии. – 2011. – Т. 45. – Вып. 1. – С. 71-75.

2012 г.

- Бурдейная С. Я., Ужеская С. Ф., Яцук В. И.* Влияние обработанного грибного субстрата на состояние микрофауны грунта // Структурно-функциональные изменения в популяциях и сообществах на территориях с разным уровнем антропогенной нагрузки: Матер. XII Междунар. науч.-практ. эколог. конф. – Белгород: ИД «Белгород», 2012. – С. 30-31.
- Дели О. Ф.* Аннотированный список пауков (Araneae) Нижнего Придунавья Украины // Вісник ОНУ. – Одесса. – 2012. (в печати).
- Дели О. Ф., Микитюк В. Ф.* Размерно-весовые характеристики пауков (Araneae) // Вісник аграрної науки південного регіону. Сільськогосподарські та біологічні науки. – Одеса: СМІЛ, 2012.
- Дядичко В. Г.* Предварительные итоги изучения водных жуков подотряда Aderphaga (Coleoptera) заповедника Денежкин Камень и его окрестностей // Эверсмания. – 2012. – № 31-32. – С. 67-71.
- Каргапольцева И. А., Холмогорова Н. В., Грандова М. А.* Материалы к фауне водных полужесткокрылых (Heteroptera) Удмуртской республики // Экология: традиции и инновации. Матер. конф. молодых учёных. – Екатеринбург: Гошицкий, 2012. – С. 63-65.
- Каргапольцева И. А., Холмогорова Н. В., Грандова М. А.* Материалы к фауне водных полужесткокрылых (Heteroptera) Удмуртской республики. – Вестник Удмуртского университета. – 2012. – Вып. 2. – С. 38-46.
- Клечковский Ю. Э.* О возможности акклиматизации карантинного вредителя яблонной мухи в юго-западном регионе Украины // Сб. тр. Міжнар. наук.-практ. симпозиума «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 282-285.
- Клечковский Ю. Э., Титова Л. Г.* Оценки вероятности акклиматизации в Юго-Западном регионе Украины карантинных видов Lepidoptera (*Carposina niponensis* Wtsm) и грушевой огневки (*Numonia rufivorella* Mats) // Защита и карантин растений. – № 12.
- Клечковский Ю. Э., Палагина О. В.* Відсутні в Україні карантинні шкідники плодових культур ряду Diptera: східна вишнева муха (*Rhagoletis cingulata* Loew.), західна вишнева муха (*Rhagoletis indifferens* Cur.) // Сб. тр. Міжнар. наук.-практ. симпозиума «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 276-279.
- Клечковский Ю. Э., Черней Л. Б.* Південноамериканська томатна міль (*Tuta absoluta* Meug) – новий інвазійний фітофаг пасльонових культур // Сб. тр. Міжнар. наук.-практ. симпозиума «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 196-198.

- Клечковский Ю. Э., Черней Л. Б. Оценка риска заноса и акклиматизации на территории Украины нового адвентивного фитофага – Азиатского усача // Матер. конф. «Экологические и экономические последствия инвазий дендрофильных насекомых». – Красноярск, 2012. – С. 109-111.
- Лешишак О. В., Черній А. М. Відбір трихограми за пошуковою активністю // Вісник аграрної науки південного регіону. – Одеса, 2012. – Вип. 12-13. – С. 117-122.
- Непомяца Н. Н., Ужевская С. Ф. Вредители культивируемых лекарственных грибов Одещины и регуляция их численности // Структурно-функциональные изменения в популяциях и сообществах на территориях с разным уровнем антропогенной нагрузки: материалы XII Междунар. науч.-практ. эколог. конф. – Белгород, 2012. – С. 152-153.
- Тимова Л. Г., Клечковский Ю. Е. Американська сливова плодожерка (*Cydia prunirora* Walsh) – карантинний шкідник плодових культур // Карантин і захист рослин. – 2012. – № 1. – С. 14-16.
- Тимова Л. Г., Клечковский Ю. Е. Можливості використання сучасних технологій в практиці карантину рослин // Сб. тр. Міжнар. наук.-практ. симпоз. «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 52-54.
- Тимова Л. Г., Клечковский Ю. Е. Оцінка натуралізації в південно-західному регіоні України карантинних видів Lepidoptera північноамериканського походження: вишневої (*Cydia packardi* Zeller) та американської сливової плодожерок (*Cydia prunirora* Walsh) // Сб. тр. Міжнар. наук.-практ. симпозіума «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 264-266.
- Ужевська С. П., Багаєва О. С., Іваниця В. О. Мікроміцети як об'єкти живлення кліщів тарсонемід (*Tarsonemidae*, *Heterostigmata*) // Мікробіологія і біотехнологія, 2012. – № 1 (17). – С. 85-91.
- Ужевская С. Ф., Трегуб Н. С., Кривицкая Т. Н., Беляева Т. А., Бобрешова Н. С., Васильева Н. В., Малярчик И. А., Багаев А. К., Гудзенко Т. В., Иваниця В. А. Инсектицидная активность препарата на основе штамма *Bacillus thuringiensis* 15 против вредителей грибов в процессе хранения // Структурно-функциональные изменения в популяциях и сообществах на территориях с разным уровнем антропогенной нагрузки: матер. XII Междунар. науч.-практ. эколог. конф. – Белгород, 2012. – С. 220-221.
- Ужевская С. Ф., Музыка Л. В. Белоокациевая паректопа на *Robinia pseudoacacia* L. в Одессе // Интродукция, селекция та захист рослин: Матеріали III міжнародної наукової конференції. – Донецьк, 2012. – С. 171.
- Ужевская С. Ф., Попова Е. Н., Рыжко В. Е. Белая цикадка (*Metcalfa pruinosa*) в Одессе // Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія «Фітопатологія та ентомологія». – 2012. – № 11. – С. 123-134.
- Ужевская С. Ф., Попова Е. Н., Рыжко В. Е. Белая цикадка *Metcalfa pruinosa* Say, 1830 в Одессе // Тези Міжнар. наук.-практ. конф. до 80-річчя з дня заснування факультету захисту рослин «Захист рослин у ХХІ ст. Проблеми та перспективи розвитку». – Харків, 2012.
- Іваниця В. О., Гудзенко Т. В., Ужевська С. П., Бобрешова Н. С., Кривицька Т. М., Васильєва Н. Ю., Малярчик І. О., Дуденко Ю. Ю., Мірось С. Л., Остапчук А. М., Горшкова О. Г. Біотехнологія мікробного ентомопатогенного препарату для захисту їстівних та лікарських грибів // VIII міжнар. конф. Мікробні біотехнології: актуальність і майбутнє. Зб. матер. конф. – Київ, 2012. – С. 123-124.
- Узун Е. Е., Трач В. А., Халаим Е. В. Растениеобитающие членистоногие Нижнеднепровского национального природного парка (Украина, Одесская область) // Матер. VII Всеукраїн. студент. наук. конф. «Сучасні проблеми природничих наук». – Ніжин: Наука-сервіс, 2012. – С. 30-31.
- Халаим Е. В., Стойловский В. П. Результаты изучения совок-ленточниц (Lepidoptera, Erebidae) Одесской области // III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми біології, екології та хімії». – Запоріжжя, 2012. – С. 170.
- Черней Л. Б., Клечковский Ю. Е. Використання фітоверму 0,2% к. е. – перспективний засіб обмеження чисельності американського білого метелика (*Hyrhantria cunea* Drury) // Міжнар. наук.-практ. симпоз. «Біологічний захист рослин на шляху інновацій». – Чернівці, 2012. – С. 96-99.

- Grandova M. A.* Species diversity, biotopic distribution, seasonal changes of amount and biomass of aquatic Hemiptera at small drying-up rivers of the south of Ukraine steppe zone // Sixth European Hemiptera Congress. Programme and Abstracts.- 25-29 June 2012, Blagoevgrad, Bulgaria. – P. 49-50.
- Grandova M. A., Prokin A. A.* First record of *Velia* (*Plesiovelia*) *caprai* and *Micronecta* (*Dichaetonecta*) *scholtzi* (Heteroptera: Veliidae, Corixidae) for Ukraine // *Lauterbornia*. – 2012. – Vol. 74. – P. 49-51.
- Khaustov A. A., Trach V. A.* A new genus and species of the family Neopygmephoridae (Acari: Heterostigmata: Pygmephoridae) associated with *Geotrupes spiniger* (Coleoptera: Geotrupidae) from Ukraine // *Acarina*. – 2012. – 20 (1). – P. 3-7.
- Son M. O., Novitsky R. A., Dyadichko V. G.* Expansion of euryhaline exotic decapodes, *Rhithropanopeus harrisi*, *Eriocheir sinensis* and *Macrobrachium nipponense* in ukrainian rivers // *Матер. междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы изучения ракообразных континентальных вод»*. – Кострома: ООО Костромской печатный дом. – 2012. – С. 281-284.
- Trach V. A.* A new species of mites of the genus *Anystipalpus* (Mesostigmata, Ascidae) from the Eastern Ukraine // *Вестник зоологии*. – 2012. – Т. 46. – Вып. 1. – С. 73-77.
- Trach V. A.* *Gaeolaelaps carabidophilus* n. sp., a new mite species (Acari: Mesostigmata: Laelapidae) from carabid beetles (Coleoptera: Carabidae) from Southern Ukraine // *Acarologia*. – 2012. – Vol. 52. – P. 157-163.
- Trach V. A., Khaustov A. A.* First record of *Carabocarus stammeri* (Acari, Carabocaridae) on silphid beetles *Ablattaria laevigata* (Coleoptera, Sylphidae) // *Вестник зоологии*. – 2012. – Т. 46. – Вып. 3. – С. 286.
- Trach V., Uzun O., Khalaim Y.* Arthropods on plants of the floodplain ecosystems of the Lower Dniester (Ukraine, Odessa province) // *Book of Abstracts of 1st Young Scientist Conference World Water Day (Poznac, March 22-23, 2012)*. – Poznac: Adam Mickiewicz University, 2012. – P. 83.

Патенты

- Іваниця В. О., Багаєва О. С., Ужєвська С. П., Нєпомяца Н. М., Кривецька Т. М., Бобрєшова Н. С.* Спосіб випробовування інсектицидної дії препаратів на грибних комариків. Патент України на корисну модель № 60591. Опубл. 25.06.2011. – Бюл. № 12.
- Іваниця В. О., Кривецька Т. М., Ужєвська С. П., Багаєва О. С.* Склад комплексного поживного середовища для отримання ентомоцидного біопрепарату. Патент на корисну модель № 60707. – Опубл. 25.06.2011. – Бюл. № 12.
- Іваниця В. О., Бобрєшова Н. С., Мирось С. Л., Дуденко Ю. Ю., Багаєва О. С., Ужєвська С. П.* Спосіб отримання зернового міцелію лікувального гриба *Ganoderma lucidum* (Curt. Fr.) P. Karst. Патент України на корисну модель № 75376. Опубл. 26.11.2012. – Бюл. № 22.
- Іваниця В. О., Бобрєшова Н. С., Мирось С. Л., Гудзенко Т. В., Дуденко Ю. Ю., Багаєва О. С., Ужєвська С. П.* Склад альтернативного субстрату для вирощування лікувального гриба *Ganoderma lucidum* (Curt. Fr.) P. Karst. Патент України на корисну модель. Подано заявку № u 201209013 23.07.2012.

Поступила в редакцію 29.03.2013 г.